

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „po
slanicah“ se plačuje za navadno tristo
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 soldov v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici blizu „treh kron“. —
v Trstu v tobakarnici „Via della ca-
serma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici Via del Mu-
nicipio v Kalistrovi hiši III. nadstr. naroč-
nina pa opravništvu „Soče“ v Gorici
„Via scuole“ h. št. 429, II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Vojna poročila.

Premirje je sklenjeno. V Drenopolji so sultanovi pooblaščenca dne 31. t. m. sprejeli in podpisali pogoje, kateri imajo podloga biti mirovni pogodbi. General Ignatiev je uže odšel v Drenopolje, kder bode sé Savfet paša sestavil pogodbo, ki se ima potem predložiti dunajskemu kongresu, da jo potrdi. Na tem kongresu, koji se ima uže 18. t. m. sniti, bodo zastopane menda vse evropske velevlasti in mogoče, da tudi Rumunija, Serbija in Cernogora, samo da zastopniki zadnjih treh ne bodo imeli pravice glasovati. — Vojevanje mej Ruso-Rumuni in Turki je tedaj ustavljeno, pa vendar še ne za gotovo končano. Tudi Serbi in Cernogorci so začasno odložili zmagovalno orožje, ker je premirje tudi zanje veljavno. Ruski car je djal te dni pri pregledovanju vojske v Petersburgu, „da še dolgo nismo pri konci“ in s temi pomenljivimi besedami „se prav dobro vjema neprestano oboroževanje severnega strica. Dan za dnem prihajajo nove ruske vojske v Rumunijo in da si m. prehod čez Danav zdaj posebno pričezen, vendar se pomikajo neprenehoma unstran reke. Zdj se pogaja Rusija tudi za novo posojilo 250 milijonov rubljev. Očitno je, da hoče pripravljena biti na vse, da bode branila pridobitve svojega orožja, naj kongres sklene karkoli.

Grška vojska je zdaj edina, katera ne dá še Turkom mirovati; prodrla je z 12 000 mož v Tesalijo, češ, da hoče svoje rojake braniti pred divjimi Čerkezi, katere je Turčija tam naselila. Turška vlada je na to svojemu poslaniku v Atenah, Photiades beju ukazala, naj Grecijo zapusti in s tem je vojno sprejela. Grki, kojim so se turške čete do utrjenega Domoka umikali, so tudi uže to mesto z naskokom vzeli. Hobart paša je prijel nekda povelje jadrati z vojnim brodom proti Pireji in to vazno grško luko bombardirati.

Narodna skupščina na Kreti je izrekla, da je tamošnja turška vlada odstavljena in da se Kreta z Grško združi. Vse mosko prebivalstvo Grecije je pod orožje k narodni gardi sklicano.

Celo grško početje je nekako sumljivo — ker tiče angleški intriganti zadej. Angleži in vsi tisti, kateri so se do zdaj bratili s Turki, upajo, da bodo Grki delali proti Slovanom. Na grški element in njegova poželjenja po vladanji v orientu pokladajo zdaj naši občni sovražniki svoje zadnje nado.

LISTEK.

O stanji žensk pri raznih narodih.

(Piše France F.)
(Dalje.)

Serbov se dotikajo na južnovzhodni strani Turki. Pri Turkih, kakor sploh pri vseh mahomedanih, so naravstvene razmere — ne glede na polygamijo — še precej dobre. Čistost neveste in žene sploh je najvažnejši pogoj za ženitev. Mož ali oče kaznuje onega sé smertijo, ki bi se bil nad njegovo ženo ali hčerjo pregrešil. Tudi se ne more lahko kaj nepoštenega zgoditi, ker so dekleta in žene v posebnem oddelku hiše zaperte in moškim očem vedno skrite. Ženin ne poljubi nikoli svoje neveste v pričó družih; tudi ravno poročena se ne poljubita v pričó svojih staršev. — Pri Malajih na Javi se ženin, celo ne poročí z nevesto, temveč z njenim očetom!

To pa velja le bolj o priprostem ljudstvu. Omičani orientalcí živé veliko bolj razuzdano. Imenitna Turkinja nosi prav lepo, idealno obleko, ki je skoro tako urezana, kakor naše možke srajce, le da je rez pri njej veliko daljša, kakor pri srajcrah. Kedar gre imenitna Turkinja ven, koraka vedno služkinja za njo, ker je tako navada. Drugače se pa obnaša popolnoma prosto, kakor v haremu. Le obraz ima tako dobro

Dopisi.

V Gorici 6. februarija. V pretekli pondeljek je bilo napovedano posvetovanje zaradi preuravnave tukajšnje kmetijske šole pri deželnem odboru. Važni predmet je privabil vse deželne poslance razun onih dveh, katera se deležita državnega zborovanja na Dunaji in še enega, ki je bil zaradi bolezni zadržan. Deželni odbor je po svojem poročevalcu predlagal načrt nameravane preuravnave, ki ga je zložil znani strokovnjak, prof. Haberlandt, kojemu morajo biti naše deželne razmere dobro znane, ker se je dalje časa v Gorici mudil kot vodja tukajšnjega c. k. svilorejskega poskuševališča. Njegov predlog obsega tri glavne točke: a. Vinokemično poskuševališče naj se razdruži od deželne kmetijske šole ter zedini z državnim svilorejskim poskuševališčem. b. Viši oddelek kmetijske šole naj popolnoma preneha in niži italijanski oddelek naj postane kolonska šola. c. Slovenski oddelek naj se spremeni v zimsko šolo, v kateri se bode poučevalo od vseh svetih do Velike noči; po leti pa naj bodeta učitelja popotovaje po deželi kmetovalce poučevala in jih v umnem kmetijstvu vadila. — Prvo točko, da se vinokemično poskuševališče pripusti državi, so poslanci radovoljno odobrili, mej tem ko se niso hoteli spustiti v razpravo nasvetovane preuravnave kmet. šole, ker ni deželni odbor sam te zadeve preštudiral in nšbenega svojega predloga staval — ampak je hotel le zaslišati mnenje gg. poslancev o Haberlandtovem načrtu. Ta načrt se resnično naslanja — vsaj kakor sodimo — na resno premišljene, temeljite razloge; poslanec pa vendar ne sme „jurare in verba magistris“, ampak si mora tudi sam svoje mnenje vbrati in vtrditi — in potem se le odda lahko svoj glas po svoji vesti in po svojem popolnem prepričanji. Za to odobrujemo popolnoma postopanje naših poslancev, da se niso pri posvetovanji dne 4. t. m. nikakor zavezali, ker je stvar prevažna, nego bi se mogla, kakor pravijo Lah, kar na štirih nogah rešiti. Dobro bi bilo prell vsem, da bi deželni odbor in morda tudi kmetiško društvo (če se zaveda svojega pravega poklica) na vse strani pretehtala vse uzroke in se o njih tudi prepričala, zakaj hira sedanja kmetijska šola, ali je tega kriv edino sedanji učni načrt, ali še kaj družega, da bi nadalje pretresala, pa temeljito z ozirom na vse kmetijske razmere na obeh straneh naše dežele, ali

zavit in čezanj obešeno platno je tako gosto, da sama ne more nič skozi videti, in da mora imeti v kopreni (Schleier) dve luknji, da lahko gleda.

Turkinje se tudi vozijo, večidel na jako primitivnih vozovih, v katere vole vprezajo.

Na vozu, ki je z raznimi traki in enakim lepoticjem okinčan, sedijo prav kometno in za vsako možko oko zanimivo. Spomladi praznuje ves Curigrad ob tako imenovanih sladkih vodah, na severni strani mesta, poseben praznik v spomin rešitve Jo-krave, katero je sčrdita Jemona preganjala. Tukaj mergoli posebno mnogo tisoč Turkinj, ki na tleh sede ali pa si posebne šatore postavijo, kder brezobzirno z možkimi občujejo.

George v Kavkazu imamo za najlepše ljudi na svetu. Toda po georgijskih pojemih je le ono dekle lepo, ki ima jako majhne noge, kratka in debela stegna, še debeleje roke, tolsto telo, široka ramena, kratak vrat, okrogel obraz in žareče — rudeče lase. In srečen je oni, kdor ima tako krasotico. Kupčevalci obiskujejo njegovo hišo, presesegajo eden družega v ponudbah, da očetovo sčrce radosti poskakuje. Zadnjič odroma georgijska krasotica za 20000, pijastrov v haremu kakega turškega paše.

Nestorjanci v Tabrisu (v Perziji) sklepajo v pričó duhovnika pogodbe z Evropejci, katerim dajajo svoje hčere za določeno svoto v najem za nekaj mesecev ali pa tudi za več let. Tudi drugod po Perziji, posebno v Aserbejdšanu, je to stara navada.

je Haberlandtov načrt res najprimernejši, in če je, kako bi se moral izvesti, da dosežemo slednjič vendar kaj trajnega uspeha od ustanovitve, katera je uže ogromne svote požrla in bo leto za leto še mnogo stala, vsled česar je sila na to delati, da bo tudi mnogo koristila. O svojih studijah naj bi vsaj deželni odbor sestavil nadrobno razloženo poročilo in je kak teden pred začetkom prihodnje sesije razposlal gg. poslancem, — da ne bodo za časa zborovanja, kakor uže mnogokrat v enakih slučajih, zopet slepe miši lovili in po tem „en bloc“ sprejeli kak v naglici in v zmešnjavi skrpan odsekov načrt, kateri ne bo ugajal ni šoli ni deželi; ali pa da se celó v zadnjem trenutku ne skavsajo ter šolo pusté še dalje hirati v sedanjem malo zavidljivem stanji. — Deželnemu odboru je izročeno pravično pa strogo nadzorovanje dragocene zavoda; dež. odbora dolžnost je dalje za to skrbeti, da se sproti odstranjujejo take ovire in napake, katere morda ne gledó na učni načrt izpodrivajo uspešno delovanje kmet. šole; slednjič mora pa tudi dež. odbor pripravljati stvari, katere ima potem deželni zbor razpravljati, in med te spada brez družega tudi predlog zaradi preuravnave naše kmet. šole. Če izdela naše kmet. društvo svoj poseben načrt, tudi ne bo od več; predmet je zadosta važen in sega tako globoko v interese celo naše dežele, da je dobro zaslišati o njem mnogo mnenj in potem še le soditi.

Vprašanje zaradi kmetijske šole je v našem deželnem zboru tako rekoč stalni predmet na dnevnem redu vsake sesije skoro od početka ustavne do današnje dobe; po dolgih razpravah se je šola pred devetimi leti ustanovila; od tistega časa smo doživeli uže več prenarodb, — a do zdaj so bile še vse prenagljene, na vrat na nos sklenjene in za to brezuspešne, da je zares težko soditi, ali je šola boljša, kakoršna je zdaj, ali je bila boljša o začetku. Vse te dolgoletne in dragocene skušnje bi bile morale merodajne kroge dovesti do popolnega prepričanja: 1. da treba vse deželne razmere na drobno pretresti in se na-nje vestno ozirati, kedar se ustanavljajo ali prenarajajo taki zavodi; 2. da treba na kmetijski šoli, katera mora sama uzor biti razumnega gospodarstva, najprej umno in natančno gospodarstvo vvesti; 3. da na kmetijsko šolo, katera ima odgojevati razumne kolone in kmečke gospodarje, ni treba klicati kmetijskih pismoukov od severa in juga, mož, kateri nemajo pri vsej svoji učenosti ni pravega razuma

Ženitve na poskušnjo za nekaj časa so navadné pri afrikanskih in azijskih ljudstvih Algonkin, Lenape, Otomies, Congo, Kalmuki, Votjaki itd. Na otoku Ceylon so zakoni 14 dni provizorični; potem se ali potérde, ali pa razvežejo. — Pri Albesinih so zakonske vezi jako rahle. Mož in žena se ločita, kedar se jima poljubi, rodita otroke z drugimi in snideta se morda še pozneje zopet in se zopet poročita. Pri Hassanich-Arabih je žena le [po tri dni moževa; četerti dan pa lahko dela kar hoče.

Pri Birmanih je bajé zakonska ločitev jako lahka. Mož in žena se zapreta v svojo kočó, zažgata dve sveči, vsedeta se in čakata mirno, dokler luči izgore. Kateraga luč najpoprej ugasne vzdigne se koj, zapusti kočó in ne verne se več. Razen obleke, ki jo ima na sebi, ne vzame odhajajoči nič seboj.

Na mnogih avstralskih otokih, pa tudi v južni Ameriki, so žene tako sužne, tako zaničevane in se smatrajo za tako netiste, da moža še celo se svojo bližino onesnažijo. Zato se ne smejo nikoli k njemu vvesti, nikoli ž njim iz ene sklode jesti; pač pa morajo vse trude in težave voljno prenašati ter gospodu stvarjenja (t. j. možu) molče in pokorno služiti. Te nesrečnice umoré veliko svojih detet iz same materinske ljubezni. One zadušé svoje novorojene hčere, da bi ne poskusile gorjá, pod katerim same omagujejo.

Take navade so pri Novozelandskih, premožnih jezdnih ljudstvih v južno-ameriških ravninah „pampas“ imenovanih; v Paragvaju, v pekaterih delih Brazilije

prostora in se nekda uže pogaja za nove prostore, kder bode več dvorana in celó vrt zraven. Prav je, da se preskrbi slovanski muzi tukaj na obalah Adrije veči in lepši prostor.

Pust je nastopil svoje popolno kraljestvo, mizerija menda ljudi še goni v vrtinec veselja; zatorej pa zastavljavnice, gledišča in dvorane največ delajo; gledišče „Armonia“, reduta, orfeum: vsi ti lokali so posebno ob nedeljah prenapolnjeni; Tržačan rad in hitro zasluži, pa tudi hitro zapravi.

V nedeljo so uže zopet prodrli tatje skozi kanal pod „Via del Torrente“ (na potoku) v magazin velikega trgovca J. Pollak-a. Godilo se je to precej popoldne; razbili so bili uže Wertheimerco, ko gre brat gospodarja mimo magazina in pokuka skoz okno, pa vidi, da denarnica, ki je stala blizo okna, nij več na istem mestu. Prestrašen beži na policijo, katera se silo odpre magazin; a tički so bili uže izleteli skozi kanal in vzeli niso nič nego par desetakov, ker tresora, kder je bilo za več tisočev državnih papirjev, nij bilo več časa odpreti. Ta slučaj podzemeljskega rovanja se je v 4 mesecih v ravno tisti ulici uže dvakrat pripetil, in vendar ne more zaslediti policija teh držnih krto.

Še eno za pust: Kakor sem vam uže poročal, „Triester-Zeitung“ pogostoma prinaša kaj iz našega tabra; tudi veselice naših društev rada naznanja; ko je zadnjič enkrat poročala o veselicah, katere napravi naša čitalnica, je mej drugim tudi povedala čitateljem: „und am 2. März kommt zur Aufführung das Lustspiel: Plesni venec z vojaško godbo“. „Die deutsche Gründlichkeit“ nij ravno slabost naše Triesterce; a ker je uže slučajno tukaj mej Slovani, skrbela bi vendar lahko za kacega predstavljavca.

Politični pregled.

Ministerska kriza na Dunaji je za zdaj rešena. V državnem zboru je bral ministerski predsednik, knez Auersperg, cesarsko pismo, v katerem cesar kliče zavoljo nujne potrebe, da se nagodba z Ogersko konča, dosedanje ministerstvo zopet na vladno krmilo. Nihče ni hotel v sedanjem težavnem položaju zmešane in zavožene stvari podedovati ter v tem času naslednik biti Auerspergu in tovaršem. A kedar se nagodba z Ogrji sklene, potem se skoro gotovo kriza povrne in sicer poostrena kriza, katero bo treba radikalno rešiti.

Ogri ne marajo v nagodbenem vprašanju prav nič popustiti od svojih terjatev. Kedo se bode tedaj vdal?

Zdravstveno stanje ministra Lasserja se je obrnilo k boljšemu, tudi Stremayr-ju je odleglo; obolel pa je kmet. minister Mansfeld.

Pri volitvah v trgovinsko zbornico na Kranjskem je zmagala narodna stranka samo v obertniškem oddelku, v trgovinskem oddelku je pa propala zaradi nemarnosti, ker nad 90 narodnih glasov ni bilo oddanih. V rudarskem oddelku je, kakor po navadi, izvoljen nemškutar in tako je tudi velika industrija izvolila tri nemškutarske privržence.

Jutri bodo kranjski veliki posestniki volili enega svojega zastopnika v državni zbor namesto ranjkega grofa Hiacinta Thurn-a. Kandidat je grof Gustav Thurn.

Kongres evropskih velevlasti se snide skoro gotovo na Dunaji, da reši orijentalno vprašanje, ali je pa še huje zaplete. Andrassy je nekda uže razpočal dotična vabila zastopnikom onih velevlasti, katere so podpisale pariško pogodbo.

General Robilant se je 5. t. m. predstavil našemu cesarju kot poslanec novega ital. kralja na avstrijskem dvoru.

V Petrogradu so slovesno obhajali sklenjeno premirje z molitvami v cerkvah in sé streljanjem topov; to dokazuje, da so mirovni pogoji ruskemu narodu po volji.

Ruska vlada je nekda ponudila rumunski vladi, naj vzame Dobručo, pa Rusiji odstopi svoj del Besarabije. Rumuni so zeló vznemirjeni zaradi te ponudbe in se trdo branijo.

Grška vlada Kumundurosova je v zbornici dobila skoro soglasno neomejeno pooblastilo, da stori za vojsko vse, kar je treba. Grki so v zadnjem trenutku postali jako vojeviti.

Nemški Reichstag je 6. t. m. začel svoje zborovanje. Minister Kamphausen je bral pre-

stolni govor, v katerem ni nekda nobene besede o dunajskem kongresu.

Razne vesti.

† Valent. Čičigoj, profesor na višem gimnaziju v Osjeku, rodom Solkanec, je 28 dne pret. m. po dolgi bolezni umrl.

Gosp. A. Zavadlav naš rojak iz Standreža, dozdaj koncipist pri c. k. namestništvu, postal je okrajni komisar in bode najbrže kje na Goriškem namešten.

Častno priznanje. — Gospod prof. Povše, kateri je imel od kmet. ministerstva nalog, preiskovati razna goveja plemena na Primorskem in na Kranjskem, je prejel od Nj. E., gospoda ministra Mansfelda častno priznanje, da njegovo dotično poročilo popolnoma vstreza namenu, za koji je bilo delo naročeno.

Tatovski jezik. — Neki Mirenci pridejo na bližnjo železnično postajo in zahtevajo vozne liste do Trsta. Novo došli uradnik, trd Nemeč jih ne razume, ali jih neče razumeti ter praša svojega šefa, kaj da je to Trst. No „Triest“ odgovori oni. Na to se zadere mlad zagrizenec po konci, češ, kedo naj razume ta tatovski jezik, „diese Diebsprache“ in dá godrnja je zahtevane listke. — Tako ravnanje ne potrebuje nobenega komentara. Vpašamo le, ali niso v tem oziru modri Madjari, kateri ne marajo na svojih železnicah nobenega uradnika, koji bi ne znal madjarskega jezika? Pri nas se pa sopirijo oholi tujei in se drznejo celo zanidevati jezik ljudstva, kateremu so dolžni vstrezati.

Enakopravnost. — Došla nam je, če se ne motimo, po goriški trgovinski zbornici, precej obširna okrožnica c. k. finančnega vodstva od dne 27. januarja t. l. št. 1744, obsegajoča poduk o rabi kolekov. . . . . Poslana nam je menda v namen, da jo v našem listu objavimo. Toda okrožnica je tiskana samo v italijanskem jeziku, Soča pa je slovenska. Ker so naši državni uradi na Primorskem postavljeni za ljudstvo slovenske in italijanske narodnosti, bilo bi pač pravično, da razpošiljajo svoje naredbe v obeh deželnih jezikih in mi bomo tudi prav radi in brezplačno priobčevali vsako v javnem interesu izdano okrožnico, da nam jo le pošljejo v našem jeziku; a naša uljudnost ne bo nikdar tako daleč segala, da bi italijanske uradne objave tudi poslovenjali, uže za to ne, ker tako uradno preziranje slovenskega prebivalstva naše dežele žali naš narod v njegovih postavno zagotovljenih pravicah.

Narodne zabave. Društvo „Edinost“ v Ajdovščini napravi besedo s plesom dne 10. t. m. Predstavljal bode društveni diletantje šaloigro v 1 dejanju „Brati ne zna“. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina k igri 20 kr., sedež 20 kr., — vstopnina k plesu 50 kr. — Čerliška čitalnica, kakor smo uže zadnjič naznanili, bo imela besedo s plesom v nedeljo 17. t. m. Na programu so deklamacije, igra, dvogovor, petje. Pri plesu bo sviral goriški kvintet. Istega dne bo tudi beseda z jako zanimivim programom v dornberški čitalnici; sodelovali bodo tudi ajdovski diletantje. — V saboto 23. t. m. napravijo rodoljubi v Renčah narodno zabavo, t. j. besedo s plesom. — Naslednjega dne, v nedeljo 24. t. m. bode pa beseda z igro, šaljivim govorom, petjem in s plesom v Rifenbergu; napravijo jo ondešnji rodoljubi in dvorani g. Iv. Licena. Pri plesu bode sviral septet polka Sachsen-Meiningen, ki je zdaj v Trstu. Tako tekmovalje je zares vse hvale vredno.

K zgodovini našega gimnazija. Da „Isonzo“ sam zgodovino dela, to je že zopet pokazal v uvodnem članku svojega zadnjega lista, kder govori o zgodovini goriškega gimnazija. Da ne bode mož misliti, da mu vsako besedo verujemo, kakor bi stala v svetem pismu zapisana, opomniti ga hočemo večkrat na njegove zgodovinske kozle.

„Isonzo“ trdi, da je bil učni jezik na goriškem gimnaziju, t. j. na jezuitskem kolegiju iz početka „italijanski“. Kdor tudi čisto nič ne pozna zgodovine goriškega gimnazija, vendar na hip sprevidi, da je to nemogoče, ker je sploh znano, da je bil učni jezik po vseh jezuitskih šolah „latinski“. In kako bi bili mogli oni jezuiti narodnost podpirati, ki so se vedno in povsod trudili, narodnostne razlike kolikor mogoče zbrisavati ter latinski jezik kot jezik rimsko-katoliške cerkve po vsem svetu razširjati? Razen tega je še treba pomisliti, da je bil v onem času edino latinski jezik sposoben znanosti in vednosti širiti. „Isonzo“ gotovo nij prijatelj oo. jezuitov in zato si težko razlagamo, zakaj jim naenkrat velike zasluge za italijansko narodnost pripisuje. Da so bili vsi oni jezuiti, ki so na goriškem kolegiju učili, italijanskega rodu, tega menda pač ne bode „Isonzo“ trdil, ker je med drugimi ondi učil pošten Slovenec, naš sodeželan Martin Bavčer (1621—1668).

Če vzamemo v roke „Programm und Jahresbe-

richt des k. k. Obergymnasiums in Görz 1856“, v katerem je popisana zgodovina goriškega gimnazija, najdemo ondi izrečeno povedano, „da so morali učitelji in učenci v drugem gramatikalnem razredu začeti izključivo le latinsko med seboj govoriti.“ Kako se je v prvem in najnižem razredu podučevalo, to ni povedano. Zdi se mi pa, da se je to na enak način godilo, kakor se dandanes beneškim Slovencem italijansčina v glavo vbija, da se jim namreč niti ne pove, da „il padre“ pomeni „oče“, nego govori se s a m o italijansko.

Ko so tedaj l. 1774 mesto jezuitov piaristi goriški gimnazij prevzeli, nij bilo nikake spremembe gledé učnega jezika in učenci neso zaradi tega nič bolj trpeli, čeravno so bili oo. piaristi večidel Nemci. Če se je kaj več nemščine v gimnaziju vpeljalo, zgodilo se je to vsled uovih ponemčevalnih postav cesarja Jožefa II., a ne po samovolji piaristov.

Tudi govori zgodovina goriškega gimnazija, da je bil ta zadnja leta pod jezuiti jako propal in da so ga še le piaristi zopet povzdignili. Interesantno bi utegnulo tudi to biti za Isonzo, ki vedno zoper preveliko ostrost vpije, da so od njega pohvaljeni oo. jezuiti sé šibo mladino odgojali: „Custoditebat hunc selectum gregem virga vigilans, quae efficit, ut plures tam in pietate, quam in litteris singulariter profecerint.“

Francozi so bili, kakor povsod drugod, tako tudi v Gorici šole preustrojili in sicer so res iz početka italijansčino kot učni jezik vpeljali, kakor v Ljubljani slovenščino. Ali to je bilo samo iz početka, ker pozneje so jé zasuknili, kakor tudi v Ljubljani, na francosko pot. Italijansčina torej pri tem nij veliko pridobila in nemogoče je, da bi sledi ponemčevanja v Gorici v treh letih tako popolnoma izginili, kakor Isonzo hoče. Tudi moramo opomniti, da takrat nij bil Isak Reggio učitelj italijansčine na goriškem gimnaziju, nego Dominik Medeotti. Reggio je bil učitelj latinščine in francoščine. (Prim.: „Geschichte des k. k. Gymnasiums zu Görz seit seiner Entstehung bis zu seiner Vereinigung mit der philosophischen Lehranstalt“ v omenjenem programu, str. 25).

Mi se sicer strinjamo z Isončevim bojevanjem zoper ponemčevanje naših srednjih šol, a ta boj mora pošten biti, opirati se na resnične, a ne izmišljene dogodke. Naše vodilo mora vedno biti „Sveto sluzimo sveti domovini.“

Pravicoljub.

Prenavnava naše kmetijske šole po prof. Haberlandt-ovem nasvetu.

(Dalje.)

Zdaj naj izrazimo še svoje mnenje in je z ozirom na naše deželne kmetijske razmere po svojem spoznanju zagovarjamo. Naj prvo vprašajmo, kaj potrebuje naš kmečki posestnik. Časi so resni, vse zahteva denarjev in zopet denarjev od zemljišnega posestnika. Davki državni, deželski, občinski in mnoge drugi naraščajo od dne do dne, delalci zahtevajo skoro še enkrat toliko plačila, kakor pred 20 leti, železne ceste in parobrodi vežejo dežele in država, po njih se prevažajo in v kupčijo spravljajo poljski pridelki raznih bogatih dežel; naši z velikim trudom in s še večimi stroški dobljeni pridelki ne prenašajo konkurencije in za to je naš kmetovalec v čedalje hujih stiskah.

Da Goriški kmetovalec več bere, kakor marsikter drugi v sosednih deželah, to nam kaže obilno branje slovenskih listov in knjig. Zarad ukaželjnosti smemo torej biti mirni in prav zadovoljni. Poskrbeti nam ostaja le, da najdemo pot, po kateri bi se mogel kmetijski poduk vsestransko razširiti in postati vsem okrajem mogoč. Prav to vse pa nam more podati novi načert (prof. Haberlandt), to je dobro osnovana zimska kmetijska šola in vpeljava popotnih kmetijskih učiteljev. Zimska kmetijska šola bi se začela sredi oktobra, torej po končani vendimi in končala bi pa navadno s cvetno nedeljo. V tej dobi bo pač mogoče marsikteremu očetu — gospodarju odločiti se za to, da pusti sina od doma, posebno onega, kterega je namenil za svojega naslednika v gospodarstvu in posestvu, ker, ko je vendima dovršena, je tudi jesenka setev pri kraju in to malce opravil, kterga so po zimi, bodo že oče in drugi oskrbeli. Zlajšano bo obiskovanje tudi po stipendijah, katere ustanovi tudi za naprej deželni zbor morda za pol leta po 50 do 60 gold.

S to podporo bo mladenec lahko shajal, če oče le kolikaj doloži. Zdaj pa nastane glavno vprašanje, ali bo učencem mogoče v tej zimski kmetijski šoli naučiti se vsega, kar treba umnemu gospodarju, posebno tudi gledé praktične izurjenosti? Dal odgovorjamo in to hočemo tudi dokazati. Pred vsem pa nasvetujemo visokemu deželnemu zboru, ki bo imel o tej osnovi koledne sklepati, da bi se učni predmeti, ktere bomo našli, tako razdelili, da bi sicer trajal poduk le od srede jeseni do srede pomladi, kakor navédeno, pa da bi bila prav za prav dva kurza in sicer tako, da bi moral oni, ki bi želel podučiti se v vseh kmetijskih

predmetih, dva zimska semestra šolo obiskovati.

Ta naš predlog se naslanja na dva jako pomembna razloga:

1. bi bilo učiteljem silno težavno v 6 mesecih vse predmete temeljito predavati in dovršiti, posebno pa v naši deželi, kjer so vsi kmetijski predmeti potrebni, ker kakor o ovsu, ki je le še za mrzle kraje sploh mogoč, in o planinskem senu, prav tako je treba učitelju goveriti tudi o oljki in rižu, o svili in vinu, ki so vsi pridelki južnega poljedelca.

2. pa naj bi se predavati tako za vsak kurz sestavili in razdelili, da bo mogoče mladenču, če tudi le en kurz obiskuje, seznaniti se z onim kar je zanj potrebno. Tako bi se obiskovanje še bolj pospeševalo in to je vedno naš program: kmetijski poduk mora postati vsestranski, vsem okrajem, vsem kmetovalcem lasten in mogoč, ker tako bo mogoče, da bo našemu revnemu kmetijstvu kmalo pomagano, in hitra pomoč velja! Ta razverstitev predmetov naj se ozira na različne krajne razmere, kakoršne so v istini v naši deželi.

Kmetovalci iz okrajev: Goriške okolice (večinoma), Ajdovskega, deloma Kanalskega, Komenskega, Sežanskega in iz Brd v Korminskem okraju so v prvi vrsti vinorejci.

Kmetovalci iz okrajev: Tolmin, Cerklje, Bovec, in deloma tudi iz Goriške okolice in s Kanalskega pa ne poznajo trtorije, ktera se njihovemu obnebu ne prilaga. Tem je poduk o trtoriji manj potreben, prvim pa silno važen, velekoristen in potreben, kajti če v kakoj stroki gospodarstva, gotovo zamore vinorejec naj hitreje užiti sad umnega poduka o vinoreji. Mladenčem teh okrajev se bo morala tedaj vinoreja temeljito predavati, da bo glavni predmet vsega podučevanja v dotičnem kurzu. Onim iz hribskih krajev sicer ne bo škodovalo, če slišijo kaj iz tega predmeta, pa zanimal jih bo le malo, mlačni bodo in reki, saj za nas to nema nobene veljave. Nasprotno jim bo pa poduk o živinoreji in mlekarstvu velemiseln, Bricem, Goricanom in Vipavcem pa ne toliko.

Predmeti bi bili sledeči za I. kurz:

1. tloznanstvo in znanje kamenin, iz kterih je nastala zemlja; — 2. Splošno poljedelstvo (tloznanstvo, obdelovanje zemlje, drenaža, namaka, gnojenje, kmetijski stroji, pridelovanje žitnih, krmenskih in korenstvenih rastlin. — 3. Trtorija in kletarstvo. — 4. Svitoreja. — 5. Glavne pervine kemije in tehnologija, n. pr. o napravi žganja iz tropin, kisa itd. — 6. Vrtarstvo ali zelenjadoreja. — 7. Kmetijstvu koristne in posebno škodljive živali in kmetijstvu škodljive plevelne rastline. — 8. Praktični razkazi in vaje na polji, v trtišči, v vinogradu, v vinskem hramu in v vertu. —

za II. kurz.

1. Živinoreja in sicer reja govede, ovac, konj, svinj, čebel. — 2. Mlekarstvo in sirarstvo. — 3. Oskrbovanje travnikov, izsušenje in napeljava vode na travnike. — 4. Pridelovanje krmenskih rastlin, kupčijskih n. pr. lanu. — 5. Domača kmetijska obrtništva (jako važen predmet za hribske kraje). — 6. Kmetijsko računstvo. — 7. Sadjereja. — 8. Praktični razkazi in vaje na polji, v sadnem vertu, na travnikih, v hlevu in v mlekarstvu.

Vsled take razdelitve tedaj bi zamogli učitelji temeljito podučevati učence in oni, ki bi žele seznaniti se z umno vinorejo, zamore to storiti, tudi če ne hodi dva semestra v šolo itd. (Dalje.)

Najnovejše vesti.

Privatni telegrami poročajo, da je včeraj umeril sv. oče papež, Pij IX. Tudi današnja „Adria“ prinaša tak telegram.

Angleški časniki poročajo, da je ruska vojska vmarširala v Carigrad.

Listnica uredništva. Gosp. Š. v K. Prostori našega lista so tesni, zato moramo skrbeti, da jih napolnimo kolikor mogoče s zanimivim in poučljivim gradivom; o čitalniških besedah radi le kaj v kratkem omenjamo, a celi popisi s pohvalo vsacega posameznega deležnika (pravična graja je pri nas Slovencih presneto redka prikazen), verjemite nam, so čisto od več in dolgočasijo veliko večino čitateljev. Vašega dopisa pa ne moramo še zaradi posebnega uzroka sprejeti, ker se suče okoli osebe, katera nema v javnosti ni pomena ni upliva, in kakor smo zadnjič uže drugemu dopisniku omenili, „personalia“ so nam „odiosa“. — Gosp. Konjiški na Dunaji. Smo morali za prihodnjijo odložiti. Zdravi!

Stare dolžnike vabimo še enkrat prav ujudno in nujno, naj hite poravnati svoje dolgove; saj vendar dobro vedo, da je poprejšnji lastnik „Soče“, gosp. Viktor Dolenc, mnogo let neumorno delal in mnogo časa, truda in denara žrtvoval, da se je list ohranil in ves čas moštato zagovarjal duševne in materialne interese

naše ože domovine. Je-li potem pravično, da bi moral denar, kojega je za malomarne zamudne dolžnike zalagal, zgubiti ter v svoj žep segniti, da poravna dolžne tiskovne stroške? Nikakor ne! Požrtovalnost ima tudi svoje meje in za to mu ne more nihče zameriti, če izroči dolžnike odvetniku ter poterja svoje imetje po sodnijski poti. Kdor izmed zamudnikov se hoče obraniti dotičnih nevšečnosti in stroškov — naj spolni še v tem mesecu svojo dolžnost, vstregel bo sebi in gospodu Dolencu. *Opravništvo Soče.*

Dunajska borza.

	8 Februarija	
Enotni drž. dolg v bankovcih	64	gl. 60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	67	„ 70 „
Zlata renta	75	„ 80 „
1860 drž. posojilo	112	„ 50 „
Akcijske narodne banke	808	„ — „
Kreditne akcije	230	„ 75 „
London	118	„ 35 „
Napol.	9	„ 44 „
C. kr. cekini	5	„ 50 „
Srebro	103	„ 70 „
Državne marke		

Koristno naznanilo

prečast. duhovščini.

Tovarna za izdelovanje voščenih sveč, lastnina Alojzija Bader-ja v Gorici, ki je bila odlikovana s sreberno svetinjo in častnim diplomom pri svetovni razstavi v Parizu leta 1855, na Dunaji leta 1873, ravno tako pri razstavah v Gorici, Monakovem in Trstu leta 1871, priporoča svoje sveče iz čistega voska od čebel, ki se ne kidajo in ne onesnažijo altarja. Gorijo, mirno, se ne kidajo in se počasi povzijejo.

Priporočujem toraj prečastiti duhovščini, naj se ne daja motiti po drugih prodajalcih, ki prodajajo sveče, namešane z drugimi tvarinami, kakoršne sveče so po cerkvenih postavah prepovedane.

Cena jim je 2 gl. 68 kr. kilo najboljše prve vrste, 2 „ 33 „ „ druge vrste.

Plačuje se ob koncu leta, ali pa s 5 kr. odbitka pri kilo, ako se precej plača.

Alojzij Bader,
lastnik.

Popolna razprodaja pravih

Double-zlatih ur.

Za samo 5 gl. 90 sld. prodajamo prav fine, prave angleške cilindre-ure, ki tekó na najbolj finih rubin. Da ure prav gredó, garantiramo za tri leta. Te ure so prej brez verižice stale 9 gold. K vsaki uri damo zastoj elegantno verižico iz double-zlata

Naročuje se pri

Wiener Taschen-Uhren-Fabrik
Wien, Burgring 3.

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà) ustanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 4. marcija 1878 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav IV. četrt leta 1876 t. j. tiste, ki so bile zastavljene meseca oktobra, novembra in decembra 1876.

V Gorici 4. februarja 1878.

Ravnatelj: D. Lovisoni.

Oznanilo.

Podpisana imasta zalogo voščenih sveč iz tovarne za sveče g. Alojzija Bader-ja v Gorici. Sveče iz te tovarne so bile odlikovane s sreberno svetinjo in častnim diplomom na svetovni razstavi v Parizu leta 1855 in na Dunaji leta 1873, ravno tako pri razstavah v Gorici, Monakovem in v Trstu leta 1871.

Te sveče imajo prednost, da so iz čistega voska od čebel, pa proste vsake druge tvarine, so zhojšane, da se več ne kidajo in ne onesnažijo altarja, kakor poprej.

Cena tem svečam je 2 gl. 68 sld. kilo najboljše prve vrste, 2 „ 33 „ „ druge vrste.

Plačuje se ob koncu leta.

Prečastita duhovščina se opozoruje, naj se ne daja premotiti od drugih prodajalcev, ki prodajajo sveče, namešane z drugimi, po cerkvenih postavah prepovedanimi tvarinami.

V Kanali ima zalogo

STEFAN KRALJ, bandar.

V Bqvcu pa **JANEZ SORTSCH.**

ŽITNA TRGOVINA.

Podpisani uljudno naznanja, da je odprl 15. januarja t. l. svojo

žitno trgovino v Gorici,

na Korenju, pri vodnjaku,

ter se priporoča za obilni obisk p. t. občinstvu. Z odličnim spoštovanjem

(15--1)

Ivan Kavčič.

Oznanilo.

Kor smo velikansko zalogo tako imenovanega alpaka-srebra v Abisniji (Afriki) za neverjetno nizko ceno kupili in v naši fabriki zopet 63 strojev na par postavitih ukazali, smo sedaj v prijetnem položaju naše izdelke iz alpaka-srebra po 32% ceneje, boljše in lepše oddajati, kakor do sedaj. Vsakemu je namreč znano, da naše alpaka-srebro nikdar srebrove barve ne zgubi, in še od najmočnejši kisline ni ne trpi, kar pismeno zagotovimo.

Z N I Ž A N A C E N A.

6 žilčik za kavo iz alpaka-srebra	gl. 1.20, 1.60, 2.00, 2.60	Sedaj: gl. 85, 1.15, 1.40, 1.80
6 žile velikih	„ 2.00, 2.60, 3.40, 5.00, 6.00	„ 1.40, 1.80, 2.30, 3.40, 4.00
1 velika žilca	„ 1.50, 2.40, 2.90, 4.00, 5.00	„ 1.00, 1.60, 2.50, 3.40
1 žilca za mleko	„ 1.00, 1.45, 2.30, 3.20, 4.00	„ 0.70, 1.00, 1.60, 2.10, 2.60
6 parov nožev, vilic z angleškimi klinami in alpaka-srebernimi držali	gl. 4.50, 5.30, 6.80, 7.50, 9.00	gl. 3.10, 3.70, 4.40, 5.00, 6.20
6 parov desertnih nožev in vilic z angleškimi klinami in alpaka-sreberni držali	gl. 2.50, 4.80, 5.50, 6.95	gl. 2.40, 3.20, 3.90, 4.75

Polg tega elegantne svečke za za mizo, par po gl. 1.00, 2.00, 3.00; tase po 50, 75, 80 kr. gl. 1.00, 1.40. Posoda za kavo in čaj po gl. 2.50, 3.00, 4.00. Kočni svečniki, par po 8.50, 10.50, 14.00. Posoda za sladkor po 2.80, 4.00, 5.50, 7.00. Trositelj sladkorja po 60, 75, 90 kr. l. gl. Posoda za olje in acet po gl. 2.50, 3.80, 4.25, 6.00. Posoda za surovo maslo po 95 kr., 1.70, 2.80, 3.25, 4 in še neštete druge reči, vse po 32% boljše kup, ko desedaj.

Naročila z dožele proti poštnem povzetju natančno izveršuje

Fabrika za metalne izdelke Blau & Kann
Dunaj (Wien) Babenbergerstrasse N. 1